Juha Hakkarainen
MTK ry
PL 510
00101 Helsinki

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto

Dnro 106/2017

12.11.2017

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI SUOMEN METSÄKESKUKSEN METSÄTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA, HE170/2017 VP

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry esittää pyydettynä lausuntonaan seuraavaa:

1. Esityksen pääasiallinen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä annettua lakia siten, että julkisten ympäristötiedoiksi katsottavien metsätietojärjestelmän tietojen luovuttaminen olisi mahdollista ilman nykyisiä tietojenluovutusmenettelyjä.

Metsätietojärjestelmän henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan rinnakkain metsätietolakia, henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999).

Metsävaratietojen päivittämisessä ei nykyisin ole mahdollista hyödyntää ns. joukkoistettua tiedonkeruuta. Metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja. Metsäkeskus voisi päivittää metsävaratietoja sellaisten tietojen perusteella, jotka se on arvioinut luotettaviksi.

2. MTK:n lausunto

Yleistä

MTK näkee olennaisena, että metsäomistajien tahtotilan kunnioittaminen toteutuu aidosti ja Suomen metsäkeskuksen metsävaratietojärjestelmää kehitetään aidosti päätöksentekijöiden, metsänomistajien näkökulmasta.

On myös täysin välttämätöntä, että kaikkia metsänomistajaryhmiä kohdellaan tasapuolisesti. Erityisesti tämä korostuu, kun muutoksen taustalla on EU:n ympäristötietodirektiivi: ei ole mitään perusteita, että yhteisöjen metsiä kohdeltaisiin eri tavalla kuin perhemetsänomistuksessa olevia.

MTK muistuttaa, että metsäomistajat ovat suhtautuneet kriittisesti metsävaratietojen avoimuuteen ja niitä on pidetty henkilötiedon kaltaisina ei-julkisina tietoina. MTK vuonna

2016 tekemän kahden kyselytutkimuksen mukaan yli 80 % metsäomistajista ilmoitti, että yksityiskohtaisten metsävaratietojen tulee olla hyödynnettävissä ainoastaan metsänomistajan suostumuksella.

Metsätieto ja sähköiset palvelut -hanke on osa pääministeri Sipilän hallituksen hallitusohjelman Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihanketta.
MTK on samaa mieltä kärkihankeen tavoitteista: Tavoitteena on parantaa metsävaratiedon laatua ja liikkuvuutta sekä kehittää sähköisiä palveluita. Kehitystyötä suunnataan hilatiedon suuntaan. Hanke tuottaa päätöksentekoa varten tietoa siitä, mikä on tulevaisuudessa tarkoituksenmukaisin tapa tuottaa nykyistä reaaliaikaisempaa metsävaratietoa.

Ympäristötietojen luovuttaminen

Hallituksen esityksen mukaan metsätietojärjestelmästä voitaisiin luovuttaa julkisia ympäristötietoja, kunhan tietoihin ei sisälly luonnollisen henkilön nimi-, osoite- ja muita yhteystietoja taikka henkilötunnusta. Lakiin sisällytettäisiin säännös, jonka mukaan ympäristötietoja luovutettaessa metsäkeskuksen tulisi muistuttaa luovutuksensaajia henkilötietojen suojaa koskevista velvoitteista.

Olennaista on, että luovutettaviin tietoihin eivät sisällyt henkilötiedot. MTK:n näkemyksen mukaan myöskään henkilötietojen perusteella ei tulisi voida hakea ympäristötietoja. Huomattava myös on, että metsäkeskuksen ei pidä rakentaa sellaisia tietojärjestelmiä, jotka käytännössä automaattisesti johtaisivat henkilötietosuojaa koskevien määräysten rikkomiseen.

Henkilötietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Hallituksen esityksen mukaan tietojen luovutuksen perusteena voisi olla muukin henkilötietolaissa tai muussa laissa säädetty peruste kuten esimerkiksi sopimuksen täytäntöönpano tai toimeksiannon hoitaminen.

MTK:n mukaan tätä lakiesityksen kohtaa tulisi perustella nyt esitettyä yksityiskohtaisemmin. On erittäin olennaista, että henkilötiedot luovutettaisiin vain siinä laajuudessa kuin ne ovat tarpeen ilmoitettua käyttötarkoitusta varten. Olennaista myös on, miten tätä valvotaan.

Metsävaratiedon laadun parantaminen

Hallituksen esityksen yhtenä tavoitteena metsävaratietoaineistojen laadun parantaminen.

MTK:n näkemyksen mukaan tämä tavoite on perusteltu ja korostuu ympäristötietojen tullessa julkisiksi. Ovatko esimerkiksi kaikki metsäkeskuksen tietojärjestelmissä olevat metsälain10 § -kohteet lain tarkoittamia kohteita?

MTK näkee olennaisimpana asiana metsävaratiedon laadun parantamisessa tutkimustiedon hyödyntämisen, määrätietoisen järjestelmäkehittämisen ja uusien teknologioiden hyödyntämisen.

MTK:n näkemyksen mukaan metsäkeskuksen metsävaratietoa tulee määrätietoisesti kehittää hilatiedon suuntaan, aivan vastaavasti kuin esimerkiksi Metsähallituksessa.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Hallituksen esityksessä todetaan, että esityksen johdosta maanomistajien saama palvelujen tarjonta tulee laajenemaan, paranemaan ja kohdentumaan aikaisempaa paremmin. Metsävaratietojen parempi saatavuus voi parhaimmillaan johtaa siihen, että erityisesti pienten metsälöiden puuvaroille ja metsänhoitotöille on aiempaa enemmän kysyntää.

Luonnollisesti tämän tulee olla hallituksen esityksen tavoite. Riski on, että kehityssuunta on päinvastainen, kun toisen markkinaosapuolen (puumyyjän) tiedot ovat aiempaa avoimempia.

Metsävaratietojen päivittäminen ja joukkoistettu tiedonkeruu

Metsätietolakiin sisältyvää metsävaratietojen virheettömyyttä koskevaa säännöstä tarkistettaisiin siten, että metsäkeskus voisi vastaanottaa kenen tahansa toimittamia metsävaratietoja.

MTK:n näkemyksen mukaan on erittäin epätodennäköistä, että kattava joukkoistettu metsätiedon päivitys tulee toteutumaan. On kuitenkin olennaista, että lainsäädännöllinen ja tekninen valmius tälle luodaan. Todennäköisin tulema on, että tiedon päivitys on osa asiakaspalveluja niille metsäomistajille, jotka sen haluavat. On myös erittäin olennaista, että joukkoistetun tiedonkeruun laatuvaatimukset ovat yhdenmukaiset kaikille toimijoille ja koko maassa.

Tietojen saaminen verohallinnolta

Lakiehdotukseen on sisällytetty säännös, jonka mukaan metsäkeskuksen oikeutta saada tietoja Verohallinnolta laajennetaan. Jatkossa metsäkeskus saisi eräitä tietoja metsänomistajista, kuolinpesistä, kiinteistön hallintaoikeuden haltijoista, verotusyhtymästä sekä puolisoiden yhteisomistuksesta. Tiedot ovat tarpeen metsäkeskuksen julkisten hallintotehtävien hoitamisessa.

MTK pitää esitystä perusteltuna, mutta korostaa, että salassapitosäännös koskee tietojen saamisen jälkeen myös metsäkeskusta.

Tiedon hyödyntäminen

MTK:n näkemyksen mukaan Suomen metsäkeskuksen on perusteltua seurata, ketkä ympäristötietoa käyttävät ja mihin tarkoitukseen. Tällä voidaan seurata hallituksen esityksen vaikuttavuutta.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

MTK korostaa, että Suomen metsäkeskuksen metsätietojärjestelmä on henkilörekisteri. Tietojärjestelmän tulee olla linjassa keväällä 2018 voimaan tulevan tietosuoja-asetuksen kanssa.

Helsingissä marraskuun 12. päivänä 2017

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK R.Y.

Juha Hakkarainen
Metsäjohtaja